

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Voortgang programma leefbaarheid

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

De voortgang van het programma Leefbaarheid@Brabant (L@B)

Aanleiding

Bij de vaststelling van het uitvoeringsprogramma L@B is besloten dat wij de commissie voor Cultuur en Samenleving één maal per jaar rapporteren over de voortgang van het programma L@B. De rapportage van 2013 gaf een eerste impressie van onze ervaringen met de nieuwe werkwijze van dit programma. Nu, na twee tranches is er meer overzicht over het verloop en de impact van het programma.

L@B stimuleert een innovatieve bovenlokale aanpak van leefbaarheidsvraagstukken. Coalities van maatschappelijke organisaties, bewoners, ondernemers, kennisinstellingen en overheden voeren programma's en projecten uit die de leefbaarheid in dorpen, wijken en kernen versterken. Onze inzet sluit aan op de provinciale rollen: signaleren, agenderen, verbinden en (soms) mee-ontwikkelen. L@B draagt bij aan de nieuwe Koers voor Stad en Platteland waarin participatie en betrokkenheid van burgers en ondernemers centraal staat.

We werken daarbij langs drie lijnen:

- Uitvoering van de Idops tot een succes maken;
- Stimuleren en ondersteunen subregionale samenwerkingsverbanden die aan de slag gaan met een innovatieve aanpak van leefbaarheid;
- Aansluiting bij de provinciale kernopgaven.

Ons instrumentarium is divers. De menukaart omvat: advies en begeleiding, onderzoek en kennisdeling, financiële participatie, inzet van provinciale netwerken en steunfuncties, helpen aanpassen van de regelgeving en communicatie en inspiratie. We houden spreekuren in de regio, we ondersteunen initiatieven via onze steunfuncties, we verbinden, delen kennis en we subsidiëren.

Het PON verzorgt de monitoring van het programma L@B.

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

Bevoegdheid

Met de vaststelling van het beleidskader Leefbaarheid@Brabant in 2012 heeft u de kaders gegeven voor de uitvoering van het programma L@B. Wij informeren u via deze statenmededeling over de actuele voortgang van dit beleid.

Kernboodschap

1. *De uitvoering van het programma L@B ligt op koers en krijgt vorm langs de lijnen:*

- *Idops,*
 - *De afronding van de 74 in uitvoering genomen IDOP's verloopt volgens planning. Het programma wordt als zeer succesvol ervaren door betrokken dorpsraden en gemeenten.*
- *Subregionale samenwerkingsverbanden aan de slag met een innovatieve aanpak van leefbaarheid.*
 - *In het totaal hebben we contact met zo'n 300 Brabantse maatschappelijke initiatieven en samenwerkingsverbanden.*
- *aansluiting bij provinciale kernopgaven.*
 - *De aansluiting van het programma L@B bij de provinciale kernopgaven is groeiende. Voorbeelden hiervan zijn natuur, cultuur, glasvezel.*

Idops

De kwaliteit van de leefomgeving is voor de provincie een belangrijk speerpunt. Onze bijdragen aan Integrale Dorps Ontwikkelingsplannen (Idops) zijn daarvan een voorbeeld. Vanaf 2009 zijn in Brabant 74 Idops in uitvoering gekomen, waarvan momenteel ruim de helft gereed is gekomen. De plannen omvatten zowel fysieke maatregelen (accommodaties, woningbouw, inrichting dorpskern), als voorzieningen op het gebied van leefbaarheid. Kenmerkend is dat dorpsbewoners (organisaties) zelf medeverantwoordelijkheid nemen voor de realisatie. Het PON voert jaarlijks onderzoek uit naar de effecten van de uitvoering en de tevredenheid. De waardering van de leefbaarheid in kernen met een Idop is hoog. De grootste positieve ontwikkeling is het feit dat door het IDOP de dorpen in beweging zijn gekomen: de gemeenten zijn dichterbij het dorp komen te staan, de burgers zijn actiever, er wordt meege gedacht en gewerkt, er ontstaan meer initiatieven en de dorpen zijn mooier geworden.

Met de Idops is een basis gelegd voor verdere samenwerking tussen bewoners, gemeenten en andere partijen van waaruit weer nieuwe maatschappelijke initiatieven ontstaan (onder meer zorgcoöperaties).

Subregionale samenwerkingsverbanden aan de slag met een innovatieve aanpak van leefbaarheid

Met het uitvoeringsprogramma leefbaarheid nodigen we partijen uit om zelf aan de slag te gaan met leefbaarheid. Het programma slaat aan en beantwoordt aan behoeften. In de eerste tranche van de subsidieregeling leefbaarheid zijn 67 aanvragen ingediend waarvan er aan 21 projecten subsidie is verleend voor een totaal bedrag van € 4,7 mln. Dit subsidiebedrag genereert cofinanciering uit de markt van € 7,5 mln.; totaal gaat het dus om een investering in de leefbaarheid van € 12,2 mln. Dit wordt onder meer opgebracht door deelname van ondernemers in de projecten. De verlening van subsidies voor de tweede tranche is nog gaande. In de tweede tranche zijn 85 aanvragen ingediend. De verwachting is dat er ca. 30 projecten kunnen worden toegekend. Het subsidieplafond zal spoedig zijn bereikt.

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

Uiteraard zijn bij alle beschikte initiatieven georganiseerde burgers betrokken. Dit is immers een subsidievoorwaarde. Daarnaast zijn bij 15 van de 21 beschikte projecten commerciële ondernemingen en maatschappelijke organisaties betrokken.

Tabel: Beschikte projecten 1e tranche					
Betrokken partijen	W	M	NO	ZO	Totaal
Georganiseerde burgers	4	3	8	6	21
Commerciële onderneming	3	2	6	4	15
Maatschappelijke organisatie	3	3	6	3	15
Onderzoeksorganisatie	1	2	3	3	9
Overheidsinstelling	1	3	6	3	13
Zorginstelling	2	1	1	3	7
Overig	1	1	0	1	3

W = West,

M =Midden,

NO =Noordoost,

ZO = Zuidoost

Hieronder geven wij in het kort informatie over een aantal initiatieven die wij faciliteren.

- Van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie

Actuele rapporten laten zien dat maatschappelijke initiatieven nogal wat drempels ontmoeten en dat overheden niet vanzelfsprekend ruimte maken voor en geven aan deze maatschappelijke initiatieven.

In Brabant wordt op vele plaatsen gewerkt om tot nieuwe oplossingen en samenwerking burger-overheid te komen. Vanuit Leefbaarheid@Brabant werken we onder andere mee aan deze programma's in Esbeek / Hilvarenbeek (professionalisering van de coöperaties), Aalburg (programma Gedeelde Verantwoordelijkheid, een landelijk programma waaraan ook Tilburg en Roosendaal deelnemen) en Oisterwijk (het Oisterwijkmodel).

In 2014 zullen we deze initiatieven een podium geven in een grote kennisdelingsbijeenkomst voor gemeenten en maatschappelijke organisaties.

Voor de zomer doen wij u apart verslag van de actuele ontwikkelingen t.a.v. burgerparticipatie.

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

- Transities in de zorg

Het veld van wonen, zorg en welzijn is sterk in beweging als gevolg van ingrijpende wijzigingen in de financiering van de langdurige zorg.

In Brabant ontwikkelt zich als antwoord hierop een enorme hoeveelheid initiatieven om de zorg in de eigen omgeving te waarborgen. Dit geldt zowel voor de steden als het platteland. Nieuw in dit domein is dat de zorg niet meer het exclusieve terrein is van professionele organisaties, verzekeraars en overheid. In het 'kennis en experimentenprogramma langer thuis' wordt dit de 'Civic economy' genoemd. Hiermee wordt het ontstaan van nieuwe ondernemers aangeduid die met behulp van burgerkracht nieuwe diensten en producten ontwikkelen waardoor mensen langer thuis kunnen blijven wonen.

Een voorbeeld van zo'n nieuw concept in Brabant is het initiatief 'Wonen met gemak'. 'Wonen met gemak' helpt ouderen zo lang mogelijk comfortabel thuis te kunnen blijven wonen en is ontstaan in Prinsenbeek vanuit de behoefte van ouderen. Het project is een succes, ruim 350 ouderen volgden al de workshop en men wil verder uitbreiden naar gemeenten als Breda, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk en Dinteloord. Wonen met gemak wordt hierbij onder meer gesteund door de Gemeente Breda, Rabobank en de Provincie Noord-Brabant.

De raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) constateert dat op het terrein van wonen, zorg en welzijn nog diverse knelpunten zijn te overwinnen. 'Coalities van bijvoorbeeld woningcorporaties, zorginstellingen en welzijnsaanbieders, die voor mensen met een zorgvraag de domeinen wonen, zorg en welzijn verbinden, moeten worden gekoesterd en gestimuleerd'. (Rli, 2014 'langer zelfstandig, een gedeelde opgave van wonen, zorg en welzijn').

- Vertrek voorzieningen en leegstand

Particuliere investeerders hebben in Den Bosch e.o. samen met een zorginstelling het initiatief genomen om een vijftal kleine (en eerder gesloten) buurtwinkels herin te richten. Mensen met een beperking zullen daarin werkzaam zijn. De (financiële) druk op voorzieningen leidt ertoe dat op veel plaatsen nieuwe combinaties worden gezocht, waarmee diensten en voorzieningen beschikbaar blijven. Zo wordt onderzocht of het ophalen van digitaal bestelde pakketpost gecombineerd kan worden met buurtaccommodaties.

Samen met de Vereniging van Brabantse Gemeenten, de twee bisdommen, de Protestantse Kerk Nederland en monumentenorganisaties werken wij op initiatief van de Vereniging Kleine Kernen Noord-Brabant samen in een werkgroep die het vraagstuk van de leegkomende kerkgebouwen agendeert en onderzoekt hoe door samenwerking van organisaties lokale maatschappelijke initiatieven tot herbestemming sneller ondersteuning kunnen krijgen, en het wiel niet steeds opnieuw hoeven uit te vinden.

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

Aansluiting bij provinciale kernopgaven

De aansluiting van het programma L@B bij de provinciale kernopgaven is groeiende. In het Groene Woud hebben de streeknetwerken een leefbaarheidsagenda opgesteld. Wij hebben aan de totstandkoming meegewerkt en zullen dat ook in de uitvoering doen. Met andere streeknetwerken zijn samenwerkingsovereenkomsten in voorbereiding. Er zijn bijzonder veel projecten die de verbinding tussen stad en platteland leggen op het terrein van natuur.

In noordoost Brabant wordt dit vanuit diverse scholen opgepakt. Zij werken in deelprojecten aan thema's als duurzaamheid, mobiliteit, vervoer, energie, recycling, biodiversiteit en sociale duurzaamheid. Vanuit de scholen krijgen deze projecten een logische voortzetting in de wijk, bij organisaties en bedrijven.

Leefbaarheid en cultuur is een andere verbinding die vorm krijgt. In een unieke samenwerking van o.a. (7) kunstencentra, (5) woningbouwcorporaties en de Vereniging Kleine Kernen in Noord-Brabant bevordert men het participierend samenleven met behulp van buurtcultuur en community art.

Rondom het thema glasvezel worden ook verbindingen gelegd. In het project Digitale Zaligheden bijvoorbeeld, waarbij burgerinitiatieven in 5 Kempengemeenten een open en betaalbaar breedband netwerk door aansluiting op glasvezel willen realiseren. Hiermee ontstaan nieuwe verbanden voor welzijn, werkgelegenheid en sociale cohesie.

De realisatie van de beoogde maatschappelijke effecten ligt op koers

In het beleidskader Leefbaarheid@Brabant hebben Provinciale Staten als beoogde effecten geformuleerd:

- Start en realisatie van projecten en programma's op thema's uit het beleidskader;
- Samen met de streeknetwerken is een agenda voor leefbaarheidsvraagstukken opgesteld, waarbij duidelijk is met wie de beoogde resultaten bereikt dienen te worden;
- We weten welke factoren het zelforganiserend vermogen stimuleren dan wel belemmeren (uitvoeringsprogramma L@B, p. 3).

Uit de hiervoor opgenomen informatie blijkt dat de realisatie van de eerste twee punten op koers ligt. Het derde punt vormt onderdeel van de beleidsevaluatie die wij u najaar 2014 voor zullen leggen.

Consequenties

Er zijn geen tussentijdse beleidswijzigingen nodig

De uitvoering ligt op koers om de beoogde resultaten en het maatschappelijke rendement te realiseren. Op de regeling voor financiële participatie wordt een groot beroep gedaan. De vraag is groter dan de middelen die beschikbaar zijn voor de 1^e en 2^e tranche.

In het Bestuursakkoord “10 voor Brabant” is bepaald, dat het budget voor de subsidieregeling leefbaarheid aangevuld wordt met eventuele onderuitputting van de lopende subsidieregelingen Idops.

Op dit moment is er een restant budget Idops van ruim € 1,5 mln. Dit is ontstaan door afrekeningsverschillen. Hiermee zullen wij, gezien het succes van de huidige regeling een derde tranche Leefbaarheid@Brabant open stellen.

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

Europese en internationale zaken

In samenwerking met andere provinciale programma's dragen we bij aan diverse Europese thema's en programma's zoals 'Active and Healthy Ageing' en 'Rural Alliances'.

Communicatie

Maandelijks verspreiden wij de e-zine L@B met actuele informatie en achtergronden. Verder worden voorbeelden gedeeld via de pagina Doe Mee op de provinciale website.

<http://doemee.brabant.nl/Leefbaarheid+Brabant/default.aspx>

Deze statenmededeling over de voortgang van het programma L@B zal op de Brabantsite geplaatst worden.

Brabantse Dorpen Derby 2014

Het thema van de Brabantse Dorpen Derby is dit jaar Sport en Beweging.

Maar liefst 82 initiatieven meldden zich aan. De jury heeft 9 finalisten geselecteerd die zich op 14 december jl. tijdens de kick-off presenteerden.

Aan iedere finalist is een bekende Brabantse (ex)-topsporter gekoppeld.

De finalisten gaan aan de slag om hun project verder uit te voeren. Daarbij gesteund door communicatie- en inhoudelijk advies.

Op 30 maart a.s. starten de uitzendingen op Omroep Brabant. De wedstrijd eindigt op 7 juni a.s. tijdens de live-finale op Omroep Brabant, waar door het Brabants publiek via SMS of telefoon de winnaar wordt gekozen.

Vervolg

In het voorjaar van 2014 stellen wij een derde tranche voor de beleidsregel L@B open. Verder zal het accent in het programma in 2014 vooral liggen op kennisdeling over het programma. Met betrekking tot burgerparticipatie zal voor de zomer een aparte notitie volgen. De eindevaluatie van het programma L@B is voorzien eind 2014.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

Datum

18 februari 2014

Documentnummer

3543154

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. ir. A.M. Burger

Auteur: P.H. Ritsema, pritsema@brabant.nl, (073) 681 22 88